

## IN MEMORIAM

### Piet Jansen

Op 17 april 2005 overleed in Oosterbeek Pieter Bouwe (Piet) Jansen, in de leeftijd van 94 jaar. Piet's band met de NMV is meer dan vijftig jaar oud. Toen de NMV haar vijftigjarig jubileum vierde in 1958, werd het Brabantse mycologenechtpaar Jansen al met name genoemd. De excursies in de jaren vijftig naar West-Brabantse natuurgebieden als het Liesbos, het Goudbergven, de Krochten of de boswachterij Dorst, die het echtpaar Jansen maakte met de Leidse mycologen Bas en Maas Geesteranus, zijn voor de ontwikkeling van de kennis van de Nederlandse paddestoelen erg belangrijk geweest. In het Nationaal Herbarium in Leiden is veel goed gedocumenteerd materiaal uit die periode beschikbaar.

Piet's eerste publicatie in Coolia dateert van 1957. Daarna verschenen er nog 67 verdere bijdragen van zijn hand. Die eerste publicatie behandelt de plaatjeszwammen van de Leemkuilen bij Dorst, toen en ook nu nog een mycologisch eldorado, en daarom opgenomen in de lijst van mycologische kroonjuwelen in Nederland. De contacten tussen Kees Bas en Piet leidden er toe dat Piet in 1958 het redacteurschap van Coolia van Kees overnam. Deze functie bekleedde Piet twaalf en een half jaar, en bij dat redacteursjubileum in 1970 legde hij die taak neer. En wie de transformatie ziet die Coolia in die periode heeft ondergaan – de overgang van stencilen naar offset, de groei van het aantal pagina's en de groei van het aantal auteurs – weet hoe belangrijk Piet in die periode voor de NMV was. Piet was een hardnekkige redacteur. In zijn redactioneel meldde hij regelmatig dat de portefeuille weer leeg was en maande hij de leden zelf een artikeltje over paddestoelen in te sturen.

Piet was niet alleen mycoloog, maar een bredere veldbioloog met vooral grote interesse voor vogels. Ook planten hadden zijn belangstelling. Hij wist dat de studie van paddestoelen niet compleet kon zijn zonder enige kennis van de standplaats en van de plantengemeenschap waarin die paddestoel groeide. Hij wees zijn mede-mycologen dan ook op het belang van de plantensociologie in een bespreking van het boek over de plantengemeenschappen van Nederland. Maar bovenal was Piet een veldmycoloog. Vele jaren nam hij deel aan excursies en werkweken in binnen- en buitenland. Voor een echte veldmycoloog kan het paddestoelenseizoen nooit lang genoeg duren. Ook in de lente en voorzomer en in milde winters zijn er immers genoeg paddestoelen te vinden. En zelfs in strenge winters zijn er interessante vondsten te doen. Maar om toch beter voorbereid te zijn op magere seizoenen – want na regen wil inderdaad wel eens een droge periode met veel zonneschijn volgen – bestudeerde Piet de Klimaatatlas van Nederland. Hij zocht daarin naar de neerslagverdeling en het vochttekort in Nederland en concludeerde dat mycologen moeten beginnen in Drenthe, Twente of de Veluwe, dan in de loop van de herfst naar het zuiden moeten afzakken (eerst de omgeving van Breda en dan naar Eindhoven) om aan het einde van de herfst naar de Zeeuwse of Hollandse kust of de Waddeneilanden te reizen. Met die strategie zouden we inderdaad genoeg moeten hebben om de hele winter bezig te blijven. Al hoopte Piet natuurlijk dat de lente met nieuwe paddestoelen weer snel kwam, want de studie van exsiccaten is toch altijd minder dat het verzamelen van vers materiaal...

Maar in de zeventiger jaren bleek ook de regen niet meer wat hij geweest was. Verzurende en vermestende stoffen kwamen in grote hoeveelheden met de regen mee en

hadden grote negatieve effecten op de paddestoelenflora. Piet's voorlaatste bijdrage aan Coolia (en zijn enige pessimistische van toon) beschrijft een bezoek aan het door zure regen geteisterde gebied aan de rand van De Peel, dat niet toevallig de Rouwkuilen heet. Het terrein wordt als troosteloos omschreven, de bomen als waren ze bewerkt met ontbladeringsmiddelen, en van de paddestoelen was het ontbreken van vele, voorheen algemene mycorrhizasoorten, het meest opvallende. Zijn beschrijving en aanklacht roepen de vergelijking op met een gedicht van de plantensocioloog Westhoff over Brabant, waarvan het laatste couplet luidt:

Vervuild de vennen en De Peel verveend.

Verdroogd de bossen en de ziel versteend.

Waar bleef het edel Brabant dat zich weert?

Want hoewel Piet geboren was in Rotterdam, was hij voor ons toch allereerst een Brabantse mycoloog. Maar het verschijnen van dit hierboven genoemde artikel, dat als een soort afscheid van Brabant gelezen kan worden, valt samen met zijn verhuizing naar Lelystad. Daar ontdekte Piet nieuwe terreinen, zoals het Jagersveld. Ook leverde Piet belangrijke bijdragen tot de studie van de paddestoelen van Flevoland, een provincie waar verzuring en vermesting nog minder hadden toegeslagen. Niet alleen besteedde hij veel aandacht aan kleine, lastig op naam te brengen, bruine paddestoeltjes zoals Breeksteeltjes en Franjehoeden. Maar ook hielp hij andere mycologen bij hun eerste stappen in de mycologie: niet door simpelweg de naam te noemen, maar door ze suggesties te doen waar ze naar moesten kijken en in welke boeken de juiste informatie beschikbaar was, zodat de mensen zich zelf ontwikkelden.

Geleidelijk werd Piet's mycologische activiteit in het veld minder, ook al doordat hij zelf niet meer reed. Toen hij van Lelystad naar Wageningen verhuisde, kwam hij ook niet vaak meer op de bijeenkomsten van de Wageningse werkgroep. En door zijn mindere mobiliteit had hij ook minder paddestoelen waarover hij vertellen kon. Geleidelijk verdween Piet ook uit het aandachtsveld van veel mycologen. Nu resten ons slechts de herinneringen aan Piet Jansen en gedenken we in dankbaarheid wat hij voor de NMV heeft betekend.

Thom Kuyper